

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע
ובמועדים
סוכות
שבת סוכות
וזאת הברכה
שמניני עצרת
ה'תשפ"ב

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

הכנסת אורחים של אברהם אבינו
שאמר **יָקַח נָא מֵעֵט מִיָּמִים.**

וְרִחֲצוּ רַגְלֵיכֶם שנטהרים לכבוד
הרגל, **וְאָקַחְהָ** לשון **תפילה** כנאמר
קחו עמכם דברים ומובא במדרש
ויקרא רבה שהוא לשון **תפילה**, והיינו
תפילת חג, **פת לחם** היינו סעודת חג,
והשענו היינו הושענות, והוא נטילת
לולב, **תחת העץ** היינו מצות סוכה,
תחת הסכך.

ואע"פ שהיה זה בניסן, היינו ניסן
היינו תשרי. כמובא בגזירה שוה ט"ו
ט"ו. והיינו שקיים תשרי בניסן וניסן
בתשרי. **תשרי מלשון שורו** וראו,
וניסן מלשון נסים. וכאמרו, **שורו**
בתשרי וראו מה היה בניסן, **נסים** של
ענני כבוד, ונסים אלו תקיימו **בתשרי**,
בחג הסוכות.

ועוד י"ל, **השענו תחת העץ.**
הושענא תחת הסכך. כלומר, מתי הוא
הזמן שבו מתקרבים ביותר לקב"ה
לצעוק **הושענא**, בסוכות, כשנמצאים
ענני הכבוד. וענני כבוד היינו הסכך.

והושענות אלו הן חסד ה' הנמשך
עלינו דרך החסד של אברהם אבינו
שעשה עם אושפיזיו.

סוכות

לאושפיזין אברהם

והוא כנגד ספירת החסד

היינו דכתיב שאמר אברהם אבינו
למלאכים **והשענו תחת העץ**
(בראשית י"ח, ד'). ומובא בבראשית
רבה (פרשה מ"ח, י') שכך אמר לו
הקב"ה לאברהם, **אתה אמרת והשענו**
תחת העץ, **חייך שאני פורע לבניך**
במךבר וכו', [שאני מושיכם תחת ענני
הכבוד] **שנאמר** (תהלים קה, לט):
פרש עֵנֶן לְמִסָּד, **הָרִי בְּמִדְבָּר**. ולו זו
בלבד אלא גם בבואם לארץ, ולעתיד
לבוא. **בְּאַרְץ מִצְרַיִם שְׂנֵאמַר** (ויקרא
כג, מב): **בְּסַפְתָּ תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים.**
לְעֵתִיד לְבוֹא מִצְרַיִם, **שְׂנֵאמַר** (ישעיה
ד, ו): **וְסָפְהָ תִּהְיֶה לְצַל יוֹמָם.**

ועוד י"ל, לעומקו של מקרא, על
הפסוק הנ"ל **יָקַח נָא מֵעֵט מִיָּמִים** וְרִחֲצוּ
רַגְלֵיכֶם וְאָקַחְהָ פַת לֶחֶם, **יָקַח נָא מֵעֵט**
מִיָּמִים היינו בסוכות ושאתם **מִיָּמִים**
בששון, **מע"ט** ירמוז למקום בית
המקדש אשר היה נמוך כ"ג אמה **מעין**
עיטם, כרש"י עה"פ **לְבַנְיָמִן אָמַר** וגו'
ובין כתיביו שָׁכַן (דברים לג, יב), וכן
מע"ט ר"ת **מעין עיטם**. שם שאבו
רוח הקדש בשמחת בית השואבה, מכה

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ולכן אומרים **ליעול יצחק ועמיה**
ליעול אברהם וגו'. שעל ידי העליה
של יצחק לעקידה, נתעלה עמו אברהם
ונתברך בכל הברכות ככתוב **יַעֲזֹב**
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא
חִשַּׁבְתָּ אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יְחִידְךָ: כִּי-בָרַךְ
אֲבִיךָ וגו' (בראשית כב, טז-יז).

לאושפיזין יעקב והוא כנגד ספירת התפארת

היינו דכתיב, (בראשית לג, יז) **וַיַּעֲקֹב**
נָסַע סִפְתָּה וַיָּבֵן לוֹ בַּיִת וַלְמַקְנָהוּ עָשָׂה
סֶכֶת עַל-כֵּן קָרָא שְׁם-הַמָּקוֹם סִכּוֹת.

ולמקנהו. בפשט הכתוב למקנה הצאן.
ולעומקו של מקרא ירמוז לכל קניניו
הרוחניים. שבסוכה זוכים לקנינים
רוחניים עליונים, ולאחר שבוע
סוכות, יכניס מן הסוכה לבית את כל
קניניו הרוחניים, אל תוך ביתו. ולכן
כתיב **ויבן** לו בית, לשון הבנה.
שהבית יכול לעמוד רק על הקנינים
הרוחניים שהבין והשיג ביציאתו
מהבית לסוכה. שם היה סוכה ברוח
הקדש. ויהיה ערך הדברים כך: ויבן לו
בית, לו ולקניניו הרוחניים אשר קבל
בסוכה.

לאושפיזין יצחק והוא כנגד ספירת הגבורה

היינו דכתיב **ויצא יצחק לשוב**
בשדה. לשוב היינו תפילה, והיינו
הושענא, **בשדה** היינו ד' מינים של
השדה. אז ירננו כל עצי יער. יצחק
ירנן. והיינו בסוכות. **ותפילה היא**
כנגד גבורה, וכפי שלמד יעקב מיצחק
אביו, שנאמר **ביעקב בחרבי ובקשתי**,
וכתרגום: **בצלותי ובבעותי**, ופירושו:
בתפילתי ובבקשתי.

ועוד י"ל, כמובא באוהב ישראל
מאפטא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו
ויאמר אבי ויאמר הנני בני. אבי, אתה
עמוד החסד כיצד תשחט אותי. עונה לו
אברהם **הנני בני**. עתה שאני צריך
לעשות רצון אבי שבשמים הנני מידתו
של בני. הנני גבורה. ובאותה שעה
היה אברהם גבורה שבחסד, ויצחק
היה חסד שבגבורה, שנתלבש במידת
חסד שבגבורה שנתן עצמו לשחיטה
בעבור כבוד שמו ית'. ולכן זכה שיצא
ממנו יעקב שהוא התפארת.

ולזה נקבעו לאושפיזין אברהם
יצחק ויעקב, שנמצא אברהם ביצחק
ויצחק ביעקב, בחיבור ימי הסוכות,

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

דירת עראי. ומשה מתוך שהיה שפל וענו, מתוך כך קרן עור פניו אור לדורות. וכן בסוכה, מתוך שמשפיל ומנמיך עצמו מתענוגות העולם הזה אל דירת עראי, מתוך כך **ידעו דורותיכם לַנֶּצַח**, כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים. ואשר על כן זכה להיות אושפיזין לבני ישראל **לדורותם**, וכמידתו שהיא **נֶצַח**.

לאושפיזין אהרון והוא כנגד ספירת ההוד

והיינו דכתיב גבי אהרון אשר עתיד להיפגש עם משה במדבר, "וראך ושמח בלבבו". והוא רמז למה שנאמר ברגל הסוכות ושמחת בחגך והיית אך שמח. ואהרון עצמו ירמוז לסוכת שלום, שנאמר וַיְהִי בְשָׁלֹם סָפוּ (תהלים עו, ג') שהיה אהרון משכין שלום בין אדם לחבירו ובין אדם למקום. והוא יכול לעשות כן מתוך ביטול של וראך ושמח בלבבו.

שמבטל עצמו מתוך שמחה. הוא הביטול שיש לאדם בצאתו מבית קבע לקיים מצות סוכת עראי.

ועוד י"ל, **ויבא יעקב שלם**. הסמיך הפרשיות לומר **שהשלמות** אפשר להשיג ע"י **הסוכה**. ולכן סוכות אחרי ר"ה ויו"כ. **שהם התחלת השלימות**, והסוכה חותם השלימות. וכן כתיב, **וַיְהִי בְשָׁלֹם סָפוּ** (תהלים עו, ג').

וזה היא **תפארתו** של האדם להשיג שלימות על ידי הקניינים הרוחניים שלו. היא התורה הקדושה שעליה נאמר כל שהיא **תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם**. [פרקי אבות פרק ב משנה א]

לאושפיזין משה והוא כנגד ספירת הנצח

היינו דכתיב ומשה לא **ידע** כי קרן עור פניו. שמתוך שהיה שפל וענוותן, **עד שלא ידע** בקירון אור עור פניו, מתוך כך הגדילו הקב"ה **ונשאו על גבי כל הדורות**. וכן כתיב בסוכה, למען **ידעו דורותיכם**, כי בסוכות הושבתי את בני ישראל. ומתוך שבטלו את עצמם כנגד ענני הכבוד, ציוה הקב"ה בישיבת הסוכה **למען ידעו דורותיכם**. ומה היא הידיעה, שעיקר הסוכה היא השפלות והענוה שבה נמצא האדם בצאתו מביתו החוצה, אל

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

גימטרי' של שם הו"ה. ס"ה שביהוסף היינו אדנות, אדנ"י בגימ' ס"ה הוי. יחד סוכה. והוא מה שמובא בספרים הק' שסוכה תרמוז על שם הו"ה בתוך אדנות. והיינו כ"ו בתוך ס"ה. סוכ"ה. לרמז על השכינה הק' השורה בסוכה.

נותר מן המילה ביהוסף **ף** סופית לדרשה. והיא כנגד **פ** של האושפיזין. והוא רמז לאושפיזין יוסף.

ונרמז בזה בשמו שהוא ביום הששי, שכן האות **ף** שהיא כנגד אושפיזין, היא האות **הששית** הכתובה במילה **ביהוסף**.

ובנוסף לכך נמצא **עוד רמז להיותו ביום הששי,** כמאמר אליהו הנביא בתיקוני הזהר תיקון כ"ב, אותיות הו"ה כנגד **מח לב פה והבל הפה**. מח כנגד **י'**, לב כנגד **ה'**, פה כנגד **ו'**, הבל הפה כנגד **ה'**. ולפיכך **פ'** כנגד **האות ו'.** והוא **על דרך הצח,** שיוסף **ביום הששי**.

לאושפיזין יוסף

והוא כנגד ספירת היסוד

יש לעיין במה זכה יוסף להיות מהאושפיזין בסוכה. **ולעומקו של מקרא,** יש לומר שזכה לכך לפי שכשבאו אחיו להתחנן לפניו שיסלה להם, ענה להם בנחת ולא ברוגז: **וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֶל-תִּירְאוּ פִי הַתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי.** ורבנו בחיי אומר שדבריו לא נאמרו כשאלה אלא כקביעה. **אני תחת אלקים.** ובזה זכה להיות אושפיזין **תחת** הסכך.

ומנין שביום הששי מובא בספרים הק' שיוסף זכה להיות אושפיזין ביום הששי, [לפי אחת השיטות] שהוא יום ספירת ה"יסוד", מתוך שעמד בנסיון של שמירת הברית שהיא כנגד ספירת **היסוד**.

ולעומקו של מקרא נמצאו עוד כמה רמזים לכך:

היינו דכתיב [תהלים פא, ו'] "עדות ביהוסף שמו בצאתו על-אָרְץ מִצְרַיִם". **ביהוסף.** **ב'י'** הם **ב'** פעמים **י'**, כלומר: **כ'.** עם **ו'** של ביהוסף היינו **כ"ו,** הוא

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

בענוותנותו ויתר על משאת נפשו מפני רצון השם ונתנה לשלמה בנו. בזכות ענוה זו זכה להיות אושפיזין לשכינה. כמובא בחז"ל [פסחים קיט:]: שִׁמְבִּין כָּל האושפיזין דוד הוא זה שלקח את הכוס ואמר לי נאה לברך שנאמר כוס ישועת אשא. ולכאורה תמוה שהרי אין זה דרך הענוה. אלא לפי המובא לעיל מובן, **שבענוותנותו** ויתר על משאת נפשו לבנות בית המקדש. ואע"פ שהקב"ה מנע ממנו לבנות בית המקדש, מכל מקום, קבל זאת באהבה, להפוך את הדיעבד למצב של לכתחילה, כאומר: אם הקב"ה אינו רוצה הריני מוותר על מאויי לבי מפני רצונו. ועל זה נאמר: [פרקי אבות פרק ב משנה ד], **בטל רצונך מפני רצונו כְּדִי שְׂיִבְטֵל רְצוֹן אַחֲרַיִם מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ**.

והוינן בה, מה הוא שאמר התנא **כְּדִי** שְׂיִבְטֵל רְצוֹן אַחֲרַיִם מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ. הרי באומר **כְּדִי**, נראה הדבר כאילו עושה על מנת טובתו שלו ולא לשם שמים.

אלא כך יש להבין: **בטל רצונך מפני רצונו, ועד כמה יש להשתדל לבטל רצונך מפני רצונו? עד כְּדִי כֵן** שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. וזה

לאושפיזין דוד

והוא כנגד ספירת המלכות

"וַיְהִי בְּשָׁלֹם סִבּוֹ". (תהלים עג,ג).
זה שכתוב (עמוס ט') **בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סִפְת דָּוִד הַנְּפִלֵת**. שנאמר בדוד "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא". כו"ס ישועות אש"א, אשא במספר קטן ה', יחד עם כו"ס היינו **סוכה**. סוכה שבה מתפללים על ישועות. אקר"א בגימ' אש"א. שהוא **המתנש"א לכל לראש** והיינו **מלכות** הוא אושפיזין השביעי.

ומובא בזהר הק' דברים רע"ב **פוס דברכה מלכות**. [הדק"ה וּשְׁטִיפ"ה, קמו (ויקרא טז) וְטָהְרוּ וְקִדְשׁוּ. הַטְהַרְהוּ מִיָּמִין הַחֶסֶד. וְהַקְדוּשָׁה מִשְׁמָאל דְּגִבּוֹרָה. **פוס דברכה מלכות מצד בינה** הַנְּקָרָא אֱלֹהִים. וְנִקְרָא עֲטָרָה מִצַּד הַפְּתָר. ח"י, מִצַּד יְסוּד, הַנְּקָרָא שְׁלוֹם, שְׁנַאָמַר (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מֶלֶךְ מִן הַיָּמִין. מְלֵא, מִצַּד תַּפְאָרֶת. מְקַבְּלוּ בְּשֵׁתֵי יָדָיו, ה' ה']. והיא השביעית, והוא אושפיזין שביעי כנגד **מלכות**.

ועוד, כל משאת נפשו של דוד המלך לבנות בית המקדש. ואע"פ כן מנע ממנו הקב"ה תכלית זאת. ודוד

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

רשע כנגד הערבה, ואחד תם, כנגד הלולב שהוא בעל תיומת ותמים אל ראשו, ואחד שאינו יודע לשאול הוא ההדס, שיש לו ריח במצוות ואין לו טעם בתורה, ולכן לא יודע לשאול. ועל ידי האגודה אחת נהיים כולם תמימים לעבודת השם ומקבלים זין מן זין, והרשע מחכים ושאינו יודע לשאול נפתח פיו והתם הוא הלולב שהוא בעל טעם בתורה וחסר מצוות הוא עיקר המעשה של הנענועים ובכך משלים עצמו גם במעשה. והאתרוג הוא נותן ואינו מקבל, ואשר על כן הוא נפרד מן האגד.

ועוד י"ל, שנענועי הארבע מינים מגיע נענועיהם בכל ארבע עולמות אבי"ע. בזכות האתרוג יגיעו עד עולם האצילות, ובזכות הלולב אל עולם הבריאה, ובזכות ההדסים אל עולם היצירה ובזכות הערבות בעולם העשייה. ולכן מכים בערבות, כאן בעולם העשייה. ועוד, שהערבה לית ליה מגרמיה כלום, ולכן היא נמצאת בשפלות וענווה, ולכן היא אשר תוריד בחיבוטה את שפע הברכה מן השמים.

ועוד י"ל, שהם כנגד ארבעת המינים של המיטהר בנגע הצרעת, ומן

היה ויתורו של דוד המלך בענותנותו. ואשר על כן זכה לשכינה הק'.
ומדוע רצה דוד המלך לבנות את בית המקדש כדי להשרות שכינה בישראל. וכאשר נשא את הכוס מיד שרתה שכינה על ישראל ולכן אמר לי נאה לברך, כאמרו תיתי לי, קבלתי שכרי שויתרתי לבני שיבנה ביה"מק. ומכיון שהיתה משאת נפשו להשרות שכינה בישראל, לכן זכה לאושפיזין שבזכותו תשרה שכינה בישראל.

ועוד, כוס בגימטריה אלהי"ם. שמונים ושש. ומכיון שאמר בתהלים כו"ס ישועות אשא, שתהיה שכינת אלקים על ראשי, זכה להיות אושפיזין בזמן ישועות, בזמן סוכות.

לארבעת המינים

בשים לב לדרשת חז"ל ט"ו ט"ו לגזירה שוה בין סוכות לפסח, לעומקו של מקרא י"ל שארבעת המינים נגזרים מארבעה בנים שכנגדם זברה תורה. אחד חכם הוא האתרוג. ואחד

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ראש השנה שהוא יום הזכרון הוא כנגד המחשבה, יום כפור שהוא יום הוידוי הוא כנגד מחשבה ודיבור, וחג הסוכות שהוא חג האסיף הוא כנגד מחשבה דבור ומעשה גם יחד. **שהסוכה** היא כנגד המחשבה, שכתוב בה **למען ידעו דורותיכם** כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים. ויש לכוון את הטעם הזה במצות הסוכה כדי שתהיה מצוה שלימה. וההלל השלם כל ימי החג הוא כנגד **בחינת הדיבור**, ונטילת הלולב ונענועיו הוא כנגד **בחינת המעשה**.

שבת חוה"מ סוכות

יש לעיין מדוע נקבעה קריאת התורה של שבת חול המועד "ראה אתה אומר אלי" וגו' (שמות לג, יב) בין בפסח בין בסוכות.

ומובא בחזקוני, בפרשת כי תשא, שם, מה שקורין פרשה זו בשבת חולו של מועד לפי שהזכרה בה **שבת באמצע הרגלים**.

הצרעת הנטהרת ביום **השמיני** מגיעים **לשמיני עצרת**, מטוהרים. **והאתרוג** כנגד **הצפור**, ועל שניהם נאמר דר באילנו, **והעץ ארז** כנגד **הלולב**, שנאמר בהם כארז בלבנון ישגה, והלולב כנגד ויגבה לבו בדרכי ה', **והשני תולעת** כנגד **ההדסים**, ורמז לדבר **שני תולעת**, **שני** הרי שנים **תולעת** אחד הרי **יחד שלשה**, הם ג' עלים בקן אחד, והם ג' הדסים בלולב. **והאזוב** כנגד **הערבה**, ששניהם בשפלות. וכנגד **שטובלים** הארבע מינים של הצרעת במים ומזים, הרי הארבע מינים **מנענעים והוא מלשון:** **עָנְנו בנענועינו**, **להוריד** המים החיים מן העננים, ומן הצרעת עד העצרת בה מתפללים על הטללים והגשמים. ובעוד שהמצורע חטא בלשונו, בסוכות אנו מתקנים פגם הלשון ומהללים ומשבחים להקב"ה.

ואשר על כן נתנה לנו תורתנו הק' את חג הסוכות לאחר יום כפור, שבו התודינו בפינו, ועתה, אותו הפה שהתוודה יהלל להקב"ה עם נענועי הלולב. ויש להזכיר כאן ג' הבחינות של ראש השנה, יום כפור וסוכות, שהם ג' בחינות של האדם, המתוקנות בימים אלו. **מחשבה דיבור ומעשה**.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת וגו' וחג שבועות תעשה לך וגו' וחג האסיף תקופת השנה (לד, יח-כב').

התחיל עם חג המצות, את חג המצות תשמר, המשיך עם של שבת וביום השביעי תשבת, וסיים עם חג שבועות וחג האסיף. הרי שבת שבתוך המועדים והוא רמז לשבת חול המועד, הנמצאת בתוך הרגל. ואשר על כן תיקנו לקרוא קריאה זו בשבת שבתוך הרגל, היינו בשבת חול המועד.

ולפי דברי החזקוני, עיקר הקריאה היא כנ"ל, את חג המצות, וביום השביעי תשבות, וחג שבועות, וחג האסיף, אלא שמתחילין מ"ראה אתה אומר אלי", כדי שיהיו מספיק פסוקים לשבעה קרואים.

ועדיין יש לשאול, מדוע נכתבה השבת שבתוך המועדים דווקא כאן, ב"ראה אתה אומר אלי". והרי יכולה היתה השבת להיות גם כאן ראשונה למקראי קדש, ולהכתב בתוך המועדים בפרשה אחרת.

כלומר, כל פרשה שהוזכרו בה ומקראי קדש, השבת מוזכרת בראש, משום חשיבותה. ולכן אומרים בקידוש ליל שבת, ראשון הוא למקראי קדש.

והיוצאים מכלל זה הן פרשות ראה ופרשת כי תשא

בפרשת ראה מצינו כל המועדים מבלי שתקדים לכך השבת. והוא בדברים פרק טז פס' א: **שְׁמֹר אֶת-קֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעֵשִׂיתָ פֶּסַח וגו'**. ואשר על כן יש לשאול איך נאמר בה ראשון הוא למקראי קדש.

ולעומקו של מקרא ובשימת לב יש לומר כי המעיין יראה נכוחה שתקדים למועדים בפרשת ראה שבת הארץ המפורשת בפרק שלפניו, פרק טו פסוק א': **מִקֵּץ שִׁבְע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה**. ואע"פ שאין זה סמוך ממש בפסוק שלפניו, מכל מקום מתקיים בו הכלל של ראשון הוא למקראי קדש.

וכן בפרשת כי תשא, אמנם לא הוזכרה השבת לפני המועדים אך היא הוזכרה בתוך המקראי קדש, בין פסח לשבועות: **את חג המצות תשמר וגו'**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ולכן פתח משה רבנו ואמר **ראה** אתה אומר אלי. ויש לכאורה לתמוה, וכי כך יפנה עבד לרבנו, **ראה!** אלא יש לומר, משה רבנו נקט כאן **שם קדש של אחד מע"ב** שמות הקדש, בשם **ראה**. והוא השם הקדוש של המלאך הממונה להראות תועים דרכם. וכאילו אומר משה רבנו, **ראה**, נחני נא על ידי המלאך הק' המכונה בשם קדש **ראה**, איזו הדרך אשר אלך בה לראות חסדיו של מקום **למצוא חן בעיניך**.

לעניין המציאת חן

מובא בגמ' סוטה מז. אמר רבי יוחנן **שלשה חינוות הן**. חן המקום על יושביו **חן** אשה על בעלה **וחן** מקח על מקחו.

ובהסבר הדברים **לפי פשטם**, שהמציאת חן משפיעה על בחירת האדם ללא הגיון מסתבר על הדעת. מדוע יגור אדם במקום מסוים אע"פ שמקום אחר היה אולי יותר ראוי לו, וכן מדוע יקח לאשה דוקא זו ולא אחרת וכן מדוע ירכוש חפץ זה ולא אחר ואפילו בדמים יותר מרובים.

ויש לעיין ב"ראה אתה אומר אלי", מה יש בה שאין בפרשות אחרות להיות **אכסניה טובה לשבת שבתוך המועד**.

ונראה בעליל, כי בפרשה זו יש חידוש של **מציאת חן**, לאחר מחילת העוון של מעשה העגל. כגון: ואתה אמרת ידעתוך בשם וגם **מציאת חן בעיני וגו'** ועתה **אם נא מציאתי חן בעיניך** הודיעני נא את דרכך ואדעך **למען אמצא חן בעיניך** וראה כי עמך הגוי הזה וגו' ובמה יודע אפוא כי **מציאתי חן בעיניך אני ועמך** הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה, ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי **מציאת חן בעיני ואדעך בשם**. (שמות לד, יב-יז).

ולכן י"ל, שלא מצא הקב"ה מקום חביב יותר ל**שַׁבֵּת** שבתוך המועד אלא בפרשה זו שבה יש **מציאת חן** של משה רבנו וכל עם ישראל בעיני הקב"ה. ואין לך זמן יותר טוב **למציאת חן מאשר חולו של מועד**, שאז גם החול נהיה קודש והשבת קדש קדשים.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ומשלשה אלה נגזרים כל החינות שבעולם. וכן הוא אומר בפרשתנו **אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך.**

ומעתה יובן, מדוע נסמכה פרשת **שבת חול המועד** לפרשת "ראה אתה אומר אלי". שאין לך פרשה מתאימה יותר לשבת חול המועד מאשר **מציאת חן של עם ישראל בעיני הקב"ה**, ומציאת חן של הקב"ה בעיני בניו, ומציאת חן של התורה הק' על לומדיה.

ומציאת חן זו היא יסוד מצוות הראיה שברגלים. וכשם שבא לראות כן בא ליראות. במידה שאדם מודד כן מודדים לו. כמידת המציאת חן בעיני הבא לראות, כן מידת המציאת חן של הבא ליראות. ואפשר לומר שעולת הראיה נקראת על שם זה, שהמציאת חן בעיני ה' מעלה את חשיבות הראייה של הבא לראות כשם שבא ליראות.

וזה גם המציאת חן שיש בארבע מינים בכלל ובאתרוג בפרט שנאמר בו "מרגג למחזי" שהוא התרגום של פל-עץ נחמד למראיה.

אלא מציאת חן היא שמחליטה את הקניין.

ולעומקו של דברים יש להבין מאמרו של ר' יוחנן, ששמו יו-חנן מעיד עליו על מציאת חן המיוחדת אשר לו לפני בוראו. ולו נאה ולו יאה לדרוש בענין המציאת חן. **מדוע נקט דווקא ג' חינות אלו, שמהן כל החינות שבעולם.**

ויש לומר, הא' הוא חן המקום על יושביו, המקום הוא הקב"ה הנקרא מקום, שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. וכל המציאת חן היא מתנת שמים ממנו ית'. וכן הוא אומר בפרשתנו **כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם.**

הב' הוא חן אשה על בעלה. והיא מציאת חן של כנסת ישראל בעיני הקב"ה. וכן הוא אומר בפרשתנו **כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך.**

הג' הוא מציאת חן של התורה הקדושה בעיני לומדיה. והיא הנקראת עריבות התורה. וזה שאמר ר' יוחנן, חן מקח על מקחו. והתורה נקראת לקח, כי לקח טוב נתתי לכם.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

מסכים לתיקון של משה כלפי מעלה שלא יזלזלו הבריות לומר שיש מציאה לפני ה'. שהרי הכל מצוי לפניו, שהוא יוצר הכל, גם את המציאות חן. ואשר על כן יתפלל כל אדם לפני בוראו למציאת חן בעיני המקום שימציא חינו בעיני בריותיו, ושימציא חן תורתו לפניו.

הפטרה בשבת סוכות

כאשר חל יו"ט ראשון בשבת
מפטירין בזכריה י"ד והוא
בעניין גוג ומגוג ושאר העמים

{א} הַנְּהָה יוֹם-בָּא לְיַהֲנֹה' וְחַלְקָה
שְׁלֵלָהּ בְּקַרְבָּהּ: {ב} וְאַסְפְּתִי אֶת-
כָּל-הַגּוֹיִם | אֶל-יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָהּ
וּגו'.

הם חיל גוג ומגוג. ומדוע באו,
להתאסף ולבוא אל ירושלים
למלחמה.

ולאחר שימצאו גוג ומגוג את מותם
בשדה הקרב נאמר על שאר הגויים:

{טז} וְהָיָה כָּל הַנּוֹתָר מִכָּל הַגּוֹיִם
הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלַם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה

ועוד, יש לעיין לעניין הלשון של
המציאת חן. אומר הקב"ה למשה
רבנו כי מצאת חן בעיני. ולפי הלשון
קשה. שהיה צריך לומר כביכול שכך
אומר הקב"ה מצאתי את חנך בעיני.
ומה זה שאמר מצאת חן בעיני. והרי
הקב"ה הוא המוצא ולא משה. וכן בכל
עניני המציאת חן, לכאורה הלשון
הפוך. שאומר משה להקב"ה אם
מצאתי חן בעיניך. והרי לא משה
מוצא אלא הקב"ה מוצא. והיה צריך
לומר אם מצאת את חיני בעיניך.
ומדוע הפך הסדר.

ויש לומר, שהרי כל עניין
המציאת חן היא מתנת שמים מאת
הקב"ה, לכן לא שייך לומר שהקב"ה
הוא המוצא. והרי הוא היוצר של
האדם והוא יצר את המציאת חן אצל
האדם, לכן לא שייך לומר שהוא
המוצא. אלא תיקון הוא כלפי מעלה.
לומר מצאתי חן בעיניך ה'.

לכן אומר משה רבנו ועתה אם
נא מצאתי חן בעיניך, למען אמצא
חן בעיניך, כי מצאתי חן בעיניך אני
ועמך, והקב"ה משיבו כלשונו, ואומר
כי מצאת חן בעיני, וגם מצאת חן
בעיני. ולא אמר מצאתי חנך, כביכול

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

בימי גוג ומגוג יהיו הכל לעבדים
לישראל.

ויש לומר שמזמן נח כבר נצטוו
על הדבר, כפי שמביא רש"י בפירושו
עה"ת. **והיא תכנית של קורא הדורות**
מראש. אשר בעת השתפך נח ונתגלה
קלונו, באו שם ויפת להציל כבודו של
אביהם, שנתבזה על ידי חם אחיהם.
ושם נאמר: **ויקח שם ויפת את-**
השמלה וישימו על-שכם ויפת את-
ויילכו אתרנית ויכסו את ערות
אביהם ופניהם אתרנית וערות
אביהם לא ראו.

מפרש רש"י במקום: פרק ט' פס'
י"ח: ויקח שם ויפת. אין כתיב ויקחו
אלא ויקח, לימד (ב"ר לו, ו.) על שם
שנתאמץ במצוה יותר מיפת, לכך זכו
בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה
לקבורה לבניו, שנאמר אתן לגוג
מקום שם קבר (יחזקאל לט, יא).
וחם שבזה את אביו, נאמר בזרעו כן
ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת
גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף
והשופי שת וגו' (ישעיה כ, ד).

יוצא אפוא ששם ויפת זכו במידה
כנגד מידה לכיסוי של כבוד. הם
כיסוהו בכיסוי של כבוד שלא יתבזה,
לכן יזכו לכיסוי של כבוד. שם, יזכו
בניו לטלית של ציצית, ויפת יזכה
שיכסו את גוג ומגוג בניו בעפר, לאחר

בשנה להשתפחות למלך יהנה צבאות
ולחג את חג הסוכות:
ויש ליתן טעם לכך שיבואו הגויים
לחג את חג הסוכות.

ולעומקו של מקרא יאמר, שיבואו
כל העמים כולם להודות על הקרבת
שבעים פרי החג שהם כנגד שבעים
אומות, ויבואו להתברך ולבקש רחמים
על עצמם, שלא יארע להם כפי
שארע לגוג ומגוג.

ובשנה שחל בה שבת חול המועד
מפטירין בעניין גוג ומגוג אשר
ביחזקאל:

וקהיה ביום ההוא אמת לגוג מקום
שם קבר בישראל וגו' וקברו שם
את גוג ואת כל המונה וקראו גיא
המון גוג: וקברום בית ישראל
למען טהר את הארץ שבקעה
קדשים. (יחזקאל, לט, יב)

ויש להבין על מה ולמה נצטוו בני
ישראל לקבור את גוג שבעה חדשים.
ואם תאמר כדי לטהר את הארץ, מדוע
יהיה מוטל דוקא על ישראל. והרי

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ועדין יש לשאול, והרי בנים רבים היו לשם, וממנו עממים רבים, ומנין שיזכו לטלית דוקא בני אברהם, אלא יש לומר על פי המדרש רבה, (בראשית, פרשיה מג, ט') שכאשר אמר אברהם למלך סדום (בראשית יד, כג') **אם-מחוטל ועד שרוף-נעל ואם-אקח מקל-אשר-לך ולא תאמר אני העשרתי את-אברם** אמר רבי אבא בר ממל אמר לו הקדוש ברוך הוא את אקח את מחוט, תייה שאני נותן לבניי מצות ציצית, הוה מה דאת אמר (במדבר טו, לח): ונתנו על ציצית הפנף פתיל תכלת, ומתרגמינן חוטא דתכלתא.

היוצא איפוא, שמצות טלית ניתנה לבני שם. ועדין איני יודע כביכול מי יקבלנה. וכאשר בא אברהם ואמר אם אקח מחוט וגו' ולא תאמר אני העשרתי את אברם, נבחר אברהם אבינו מכל צאצאי שם להיות זוכים בטלית עם ציצית.

ודייקא נמי ברש"י כדלעיל, על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת, לכן זכו בניו לטלית של ציצית. והיינו, שעל ידי שם זכו לטלית בלבד. והיא של ציצית, אבל עדין ללא ציצית.

מלחמת גוג ומגוג, ולא יהיה למאכל עוף השמים.

ורש"י נתן טעם מדוע שפר חלקו של שם, יותר מיפת. שהרי שניהם נתאמצו במצוה. אלא ששם נתאמץ יותר. שנאמר **ויקח שם ויפת את-השמים**, פרסם הכתוב את שם לפני יפת. ועוד שכתוב ויקח ולא ויקחו. כלומר שהאחד נתאמץ יותר ואיזה הוא זה שם שכתוב ראשונה. ויקח שם. לכן מבני בניו של שם יזכו לכיסוי של כבוד בתפילה היא הטלית של ציצית, וגוג ומגוג מצאצאיו של יפת יזכו לקבורה.

ועל כך יש לשאול, והרי יש לפניו יתברך דרכים רבות לזכות את ברואיו. ומדוע יבחר ליפת דוקא לזכותו במותו, ולא בחייו. ויש לומר, על דרך מה שהכתיב בתורה **וחי בהם**. שהמצוות נתנו להיות בהם. ושם נתאמץ במצות כיבוד אב, שניתנה גם לגויים. ולכן זכה בחייו לטלית נאה לבני בניו, הם עם בני אברהם. ויפת שנתאמץ פחות במצוה יזכה במותו בלבד לכיסוי של כבוד והוא להיקבר, שתכסהו האדמה ולא יהיה למאכל עוף השמים.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

בהקב"ה] אף אתה אמור לו כלום יש בן שמורד באביו, אלא הוה [שכך היה עם אבשלום שמרד באביו] הכא נמי הוה [בגוג שמרד ברבו].

כאן גילה הכתוב, על ידי אבשלום, שכל מה שגוג מורד ברבו כבר נמצא בשרשים של זלזול בכיבוד אב על ידי יפת מאבותיו. ושמו מוכיח עליו, אב-שלום. שאם בן יכבד אב ועבד אדוניו, אזי שלום יהיה לו. **ודוד המלך ראה לתקן את הדבר הזה משרשו** לכן אמר בני אבשלום בני בני וגו' שמונה פעמים, להעלותו ולהחזירו לשרשו. ואמרו בגמ' (סוטה י' עמ"ב) **שבע פעמים** להוציאו מגיהנום, **ופעם שמינית** להביאו לעולם הבא. כלומר להחזירו לשרשו. ויש לומר שעל ידי תפילת דוד המלך, החזירו לשרשו של **אברהם אבינו** שאמר ליצחק הנני בני, ונאמר שם בני, בנו, **שבע פעמים**.

ובחזרה לעניין ההפטרה, יש לומר, לעומקו של מקרא, שלכן נצטוו ישראל לקבור את גוג שבעה חדשים. שעל ידי התאמצות בקבורתם, **שבעה חדשים**, מעלים גם הם **שבע פעמים** את מצות כיבוד אב לשרשה, שהיא כיבוד אבינו שבשמים.

ובציצית עצמה זכו רק בבא אברהם, ובזכות שאמר אם אקח מחוט וגו', **זכו בזכותו לפתיל תכלת הוא הציצית להיות על הטלית שניתנה להם על ידי שם.**

ולעומקו של מקרא י"ל שבזכות הכיסוי כבוד של הציצית, **וציצית דומה לרקיע**, זכו אחרי כן כל עם ישראל על ידי אהרון **גם לכיסוי כבוד של ענני כבוד.** כי אהרון הכהן נתכהן בבגדי כבוד, של כהונה, ולכן ראוי שיהיו ענני כבוד על ידו. **וכל היקר הזה על ידי התאמצות במצות כיבוד אב, שהיא דוגמא לכיבוד אבינו שבשמים.** ויפת שלא נתאמץ במצוה זכה לכיסוי הקבר. ויש לומר שלכן קוראים את קבורת גוג בסוכות. שעל ידי כך מתבררת מתנת קורא הדורות מראש לבני בניהם של שם ואברהם, בעודנו יושבים תחת צילא דמהימנותא היא **כיסוי כבוד** זכר לענני הכבוד. ולכן נקראת **סוכה כך, מלשון כיסוי.**

וחז"ל רמזו לזה במסכת ברכות, (דף י' עמ"א) למה נסמכה פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג שאם יאמר לך אדם כלום יש עבד שמורד ברבו [והכוונה לגוג ומגוג שבא למרוד

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

לעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז, לדעה הראשונה ברש"י שהקב"ה בכבודו קברו למשה, יש רמז במלה בגי' שהיא בגימטרי' י"ה. וכאילו כתוב ויקבר אותו י-ה.

ולדעה השניה ברש"י, לדעת ר' ישמעאל, שמשה קבר את עצמו יש לומר גם שנרמז במילה בגי'. שכן חסר א'. ומשה ענו מכל אדם לא יסבול גאווה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ובודאי לא במותו. לכן כתב בגי בלי א', כי גיא עם אל"ף מורה על גאווה. לכן כתב בלי א' בקברו את עצמו שלא תהיה בו לחלוחית של גאווה גם לא במותו.

ובשימת לב, בגי' מוטעם בטעם פשטא. שְמַקְבְרוּ מתפשטת תורתו ויראתו של משה על פני כל החיים, עד אשר ת"ה יכוננו בשם משה, "משה - שפיר קאמרת!".

ולעומקו של מקרא יֶאֱמַר, כי לא רק תורתו ויראתו, אלא גם ענותנותו של משה תתפשט על כל לומדי התורה ועוסקיה, ודבר זה נרמז במלה בגי', ויכוון בזה ר' ישמעאל לייג מדות

ואשר על כן ראוי לקרותה בחג הסוכות הוא חג כיבוד אבינו מלכנו שבשמים ובארץ, תחת צילא דמהימנותא, עם ארבעת המינים מודים ומשבחים לבוראנו על כל הטוב אשר גמלנו, והוציאנו זכאים במשפט. כן יזכנו במהרה לבנין בית מקדשנו בבא משיח צדקנו בב"א.

וזאת הברכה

דרשת ויקבר אתו בגי'

ובאור המְשָׁנָה: "עֲשֶׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת" ובהם מקום קבורתו שֶׁל מֹשֶׁה אבות פ"ה מ"ו ויקבר אתו בגי' בְּאַרְצָא מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה (לד, ו')

ויקבר אתו בגי' פירש"י הקב"ה בכבודו. רבי ישמעאל אומר הוא קבר את עצמו.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

אחד מן הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות.

שהתורה נדרשת בהן, שנאמר **בְּגִלְ בִּי"ג**.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז והטעמים, נרמזו הדברים בטעמי **בֵּית פְּעוֹר** שהם מונח אתנחתא. שמקום קבורתו **מִוֶּל בֵּית פְּעוֹר** מונח למנוחתו של משה מששת ימי בראשית.

שכן **מִוֶּל** הם ראשי תיבות: **מ-ו-ל** : **מִן שֵׁשֶׁת לְבַרְיָאָה**. והמלה **מִוֶּל** מוטעמת **בטיפחא** לומר לך שמקום קבורתו לעולם יהיה **טופח על פני כל מי שיאחז ח"ו במדת פעור**.

ועוד י"ל, שהטעם **טפחא** הוא טעם **מפסיק** לומר לך **שאין חיבור** בין ישראל לבעל פעור, אפילו כטפח, ובה מתבטל הקטרוג על הנצמדים לבעל פעור, וזה שפירש רש"י **לכפר על מעשה פעור**.

ולעומקו של מקרא, יש ליתן את **הדעת** על כל אותן דברים שנבראו **בערב שבת בין השמשות**, מדוע **דוקא הם ומדוע דוקא בזמן זה**. וכי לא יכולים להברא כל אחד ביומו הראוי לו או בזמנו שלו. מדוע חברו כולם לזמן מיוחד זה של ערב שבת בין השמשות.

וכמו התורה והיראה שאינן ירושות, אלא ניתנות **למי שעמל בהן**, כן **מדת הענוה** אינה ירושה אלא ניתנת **למי שעמל בה**. וכמאמר **אור החיים הק'** שגם משה לא ירש את ענותנותו ולא קבלה במתנה, אלא **עמל על מדת הענוה**, ואשר על כן משבחת אותו התורה על עמלו: **וְהָאִישׁ מִשֵּׁה עֲנֹן מֵאֵד מִפֶּלֶ הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה**. [במדבר יב,ג'] ולזה אין אדם משיג לעמוד בכוחו לשמוע קול אלהים חיים **זולת האיש אשר הפך חומרו ועשאו צורה** כמו שרשמנו במקומות אחרים שזה אין לו גוף ויכול שאת דבר מלך. כן לשון האוה"ח הק'.

ונרמז כמה שנאמר **וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִלְ בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִוֶּל בֵּית פְּעוֹר**, **מִוֶּל בטיפחא**, הנקרא גם **טרחא**. ולדעת ר' ישמעאל שקבר את עצמו, כלומר **כשם שטרח בקבורתו כן טרח בענותנותו**.

מִוֶּל בֵּית פְּעוֹר, פירש רש"י קברו היה מוכן שם **מששת ימי בראשית לכפר על מעשה פעור**, וזה

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ומאי **עַד הַיּוֹם הַזֶּה** יש לומר **עַד הַיּוֹם** של תחית המתים שבו נאמר: **הַיְהִי אֱלֹהֵינוּ זֶה** וכמאמר ר' ברכיה במדרש שמות רבה: אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּעוֹלָם הַיְהִי אֲמַרְתֶּם לְפָנַי פֶּעַם אַחַת זֶה אֵלַי וְאַנְוָהוּ, אָבָל לְעֵתִיד לְבוֹא אַתֶּם אוֹמְרִים אוֹתוֹ דָּבָר שְׁתֵּי פְעָמִים, שְׁנֹאמַר (ישעיה כה, ח.ט): וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא הַיְהִי אֱלֹהֵינוּ זֶה קִנְיָנוּ לֹא וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִנְיָנוּ לֹא נִגְיֵלָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ:

**וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה וְלִכְל הַמּוֹרָא
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִלְּשָׁה לְעֵינַי כָּל-
יִשְׂרָאֵל**

פירש רש"י שנשאו לכו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר ואשברם לעיניכם (דברים ט, יז), והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר אשר שברת (שמות לד, א), יישר כחך ששברת (שבת פו).

ואם ישאלך אדם מדוע התורה מסתיימת בדבר עצוב כשבירת הלוחות שאנו מתענים על כך בי"ז בתמוז, ועוד ביום שמחתנו שמחת תורה, **אף אתה אמור** לו שאין התורה ניתנת במתנה, אלא צריך לְשַׁבֵּר עצמו עליה. ולכן אמר לו הקב"ה **יישר כחך**

ובשים לב לדברים שנאמרו במשנה (אבות פ"ה מ"ו):

עֲשֶׂה דְבָרִים נְבָרָאוּ בְעָרֵב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן, פִּי הָאָרֶז, וְפִי הַבָּאָר, וְפִי הָאֵתוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמָּן, וְהַמָּטָה, וְהַשְּׁמִיר, וְהַקֶּתֵב, וְהַמְּקַבֵּב, וְהַלּוּחֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵף הַמְּזִיקִין, וְקִבּוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵף צִבְתַּבְּעֵשׂוֹהָ.

ויש לעיין תחילה בזמן המיוחד הזה של ערב שבת בין השמשות. שהוא **הערב שבת הראשון** של הבריאה. הוא הזמן המיוחד שרק הקב"ה יודע עתו ורגעיו, ואין כל בריה יכולה לעמוד עליו.

ואשר על כן אין רגע מקודש ממנו, מרגע של התקדש היום. ולכן נבראו הדברים האלה שבמשנתנו ברגע קדוש זה של ערב שבת בין השמשות, **כדי שְׁיִנָּקוּ וישאבו** מקדושת השבת, **ובבוא העת כאשר יצטרכו להם יהיה בזה קדוש השם לעיני כולם.**

ובתוך הרשימה הקדושה הזאת **מקום קבורתו של משה**. אשר משום קדושתו אין מי שיכול לעמוד עליו, ולכן נאמר ולא ידע איש את קברתו **עַד הַיּוֹם הַזֶּה.**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

למחר מאכילו ירק, פוחת והולך כפרי החג.

ויש לעיין מה **דרך ארץ יש** כאן שהולך ופוחת מהכנסת אורחים. **וי"ל** דדרך ארץ הוא לא כלפי האורח, **אלא כלפי הקב"ה**. **שלא יהיה בשר ודם מכובד יותר מן הקב"ה**. מה קרבנות לה' הולכים ופוחתים, אף מה שמכבדים את האורח יהיה הולך ופוחת.

**אֱלֹהֵי תַעֲשׂוּ לְה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד
מִנְדָּרֵיכֶם וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם
וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם:**
(כט, לט')

סיים הכתוב את פרשת פנחס בשש פעמים **יכ"ם** ברציפות. ועוד **יכ"ם** אחד של במועדיכם ונאמר בו לבד, שעל ידי זה יכם **לעובדי כוכבים** בעבור ששת אלפים שנה מכה רבה, ועוד מכה אחת שביעית באלף השביעי, בעת מלחמת גוג ומגוג, מכה ניצחת. לרומם ולפאר עמו ישראל, ולכן יהיו השבעים פרים שהם כנגד האומות בסדר הולך ופוחת.

ועוד **י"ל**, שיש כאן **שש** פעמים מ"ם ברציפות. ללמד על **ששה סדרי משנה**, שמתחילים באות מ"ם

ששברת, כאומרו חילך לאורייתא. בכח זה תשבר ותפרק כל הפירוכות והקושיות ויתורצו כל התירוצים וממילא רווחא שמעתתא, ותתרבה התורה בישראל. ואשר על כן אין בזה עצב כלל, אלא אדרבה, מתאים הוא בזה ליום של שמחה.

שמיני עצרת

למפטיר

ביום השמיני עצרת תקנה לכם וגו' והקרבתם עליה וגו' פר אֶחָד אֵיל אֶחָד. (במדבר, כט, לה-לו')

על דרך הצח: [עפ"י צדיק כתמר]: זה שאמרו קשה עלי **פרידתכם**, אותו **פר** יהיה **אצלי יתד שלכם**. אל תקרי **פרידתכם** אלא **פר - יתדכם**.

ובמדרש רבי תנחומא (יז), **למדה** תורה **דרך ארץ**, שמי שיש לו **אכסנאי**, יום ראשון מאכילו **פטומות**, למחר מאכילו **דגים**, למחר מאכילו **בשר** בהמה, למחר מאכילו **קטניות**,

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ואשר על כן סיים ענין הקרבנות בפסוק "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֵל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" לרמז על ה' חומשי תורה וששה סדרי משנה.

לסיומה של תורה ולתחילתה

"שוקיו עמודי שש מיוסדים על
אדני פז" [שה"ש].

בתנחומא ובמדרש רבה נדרשו
בשני אופנים המשלימים זה את
זה.

בתנחומא בהר, נאמר במדרש אין
לך כל פרשה ופרשה בתורה שאין לה
כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה. פ' סוף
הפרשה נעוץ בתחילתה והוא כעין
סיכום ומסקנה של תחילתה.

ובמדרש רבה פר' נשא מביא
המדרש אין לך כל פרשה ופרשה
שאינה נדרשת לפניה ולאחריה. כעין
נזיר, נדרש לאחריו שכשם שאין הנזיר

מאימתי ומסתיימים באות מ"ם ה' עז
לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

וירמוז בזה למה שאמר רבי יצחק
[מנחות קי]מאי דכתיב {ויקרא ו-יח}
זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם
כל העוסק בתורת חטאת כאילו
הקריב חטאת וכל העוסק בתורת
אשם כאילו הקריב אשם וכעין
שאמרו במדרש תנחומא לגבי וידוי
[פרשת צו, ו] ומי שָׁאִין לוֹ סֵלֶת וְלֹא
פְלוּם, גִּבִּיא דְבָרִים, שְׁנַאֲמַר: קָחוּ
עִמְכֶם דְבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה', וְתֹאמַר
שְׁהוּא מְקַבֵּל. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הוּ, וּנְשַׁלְמָה פְרִים שְׁפִתֵינוּ (הושע יד,
ג), הכי נמי לגבי לימוד: וּנְשַׁלְמָה
פְרִים שְׁפִתֵינוּ.

ועל דרך הצצה: [עפ"י צדיק כתמר]: אל
תקרי וּנְשַׁלְמָה אלא וְלִמְשֹׁנָה.
וְלִמְשֹׁנָה - פְרִים שְׁפִתֵינוּ.

ועוד יש לומר, שיש בפסוק האחרון
אחת עשרה תיבות, חמש כנגד
חמישה חומשי תורה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ועוד שש כנגד ששה
סדרי משנה.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

הסתכל בתורה וברא עלמא. וישראל נקראים על שם אותיות התורה שכן אמרו:

יש ששים רבוא אותיות לתורה, ר"ת ישראל. נמצאו ישראל קימים יחד עם התורה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם. היינו זכתיב שהקב"ה ברא את העולם לעיני כל ישראל.

או כלך לדרך זו: מעמד קריאת התורה באזני בני ישראל הרי הוא כהתהוותה של התורה לעיניהם, ואשר על כן כל התהוות הבריאה היא לעינינו ממש בעת סיום התורה ותחילתה:

וכאמרו:

בראשית ברא אלהים את השמים
ואת הארץ
לעיני כל-ישראל.

חזק חזק ונתחזק

רשאי לשתות יין, כן אין הכהנים רשאים לשתות יין בברכתם ובעבודתם. וכשם שראו כולם את הקלקול שהיין גורם לסוטה, יזירו עצמם מן היין כנזיר.

ובהתחבר שני המדרשים יחדיו, יוצא איפוא שלא רק כל פרשה ופרשה בפני עצמה נעוץ סופה בתחילתה, אלא כל פרשה ופרשה נעוץ הפרשה הבאה בפרשה הקודמת.

נמצאת כל התורה כולה מקשה אחת שתכליתה ותחילתה חד הם, וכן נעוץ תחילתה וסיומה של התורה זה בזה:

וכן יִדְרָשׁ:

לעיני כל-ישראל בראשית ברא
אלהים את השמים ואת הארץ.

שלעיני כל ישראל שנקראו ראשית, גלוי וידוע כי למענם ברא הקב"ה את העולם.

או כלך לדרך זו: נאמר בראתי יצה"ר, בראתי לו תורה תבלין. והתורה היתה כתובה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם. והקב"ה

